

НАПРЯМ 8. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ЗАКІНЧЕННЯМ СТРОКІВ ДАВНОСТІ

Чича Р. П.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального процесу
та організації досудового слідства*

*Харківського національного університету внутрішніх справ
м. Харків, Україна*

Прийняття Кримінального процесуального кодексу України 2012 року (далі КПК України), обумовило запровадження в кримінальному судочинстві України принципів змін, пов'язаних з імплементацією сучасних міжнародних стандартів в сфері кримінального процесу. Окремі положення і інститути зникли, інші були змінені, відповідно з концепцією реформування та адаптації вітчизняного кримінального судочинства до стандартів Європейського союзу і світової спільноти.

Суттєвих змін зазнав, зокрема, інститут закриття кримінального провадження. Так, певний інтерес представляє закриття кримінального провадження у зв'язку зі звільненням особи від кримінальної відповідальності (пункт 1 частини 2 статті 284 КПК України), у випадках закінчення строків давності притягнення особи до кримінальної відповідальності за вчинення злочину, згідно до статті 49 Кримінального кодексу України. Процесуально-правовими підставами такого звільнення від кримінальної відповідальності є набуття статусу обвинуваченого та його згода на звільнення, згідно положень статей 284 – 288 КПК України.

Звільнення особи від кримінальної відповідальності на підставі закінчення строків давності може здійснюватися тільки судом (стаття 286 КПК України) і за законом є обов'язковим. Звільнення від кримінальної відповідальності може бути здійснено налюбій стадії кримінального провадження до набрання вироком суду законної сили (стаття 532 КПК України). Враховуючи те, що вказана підстава є нереабілітуючою, обвинувачений може заперечувати проти закриття за нею, вимагаю-

чи закрити кримінальне провадження за реабілітуючими підставами. В такому випадку, суд, за наявності підстав, визнає особу винною, ухвалює обвинувальний вирок і звільняє її від покарання (статті 49, 106, частина 5 статті 74 КК України).

Чинне законодавство пропонує чітку процедуру звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку з закінченням строків давності за наявності обвинуваченого. В той же час, аналіз норм КПК України, дозволяє зробити висновок, що звільнення особи від кримінальної відповідальності, яка вчинила злочин, але не була встановлена в ході досудового слідства не передбачено. Такий підхід принципово відрізняється від того, що існував в Кримінально-процесуальному кодексі України 1960 року (далі КПК України 1960 року), де згідно частини 3 статті 11-1, прокурор або слідчий за згодою прокурора, направляли кримінальну справу до суду для вирішення питання про її закриття у зв'язку з закінченням строків давності, якщо не встановлено особу, яка вчинила злочин. Крім того закон, зокрема, стаття 211 КПК України 1960 року, дозволяла закриття справи, в якій зупинено слідство, за цією ж підставою.

Вказаний механізм дозволяв слідчим підрозділам, за згодою прокурора, кримінальні справи де не встановлено особу, що вчинила злочин і сплили строки давності і в яких, як правило, слідство було зупинено, після виконання всіх можливих слідчих та процесуальних дій, в залежності від тяжкості вчиненого злочину, направляти до суду для закриття. Таким чином, слідчі підрозділи «позбавлялись» величезного масиву нерозкритих кримінальних справ, де формально сплили строки притягнення до кримінальної відповідальності, розвантажуючи слідчих та зменшуючи залишок облікованих кримінальних проваджень. Такий підхід не суперечив положенням кримінального законодавства, «заочно» звільнюючи особу, що вчинила злочин, від покарання за нереабілітуючими підставами.

Ситуація що склалася, згідно норм чинного КПК України, при нинішньому рівні розкриття злочинів близько 30% в останні роки, дозволяє спрогнозувати, в середньостроковій перспективі, ріст кількості матеріалів кримінальних проваджень, де формально сплили строки давності притягнення до кримінальної відповідальності, у слідчих підрозділах, в десятки разів. Особливо актуальним це питання може стати через 10-15 років після прийняття чинного КПК України. І тоді прийдеться вирішувати питання обліку та організації зберігання величезної кількості матеріалів

кримінальних проваджень в слідчих підрозділах. А кількість матеріалів у одночасному провадженні окремого слідчого, з кількох сотень зараз, може потім вирости до декількох тисяч.

Питання здійснення кримінального провадження у зв'язку з закінченням строків давності, беззаперечно потребує подальшого вивчення і обговорення.

Можливо, з часом, необхідно розглянути впровадження механізму звільнення від кримінальної відповідальності осіб, які вчинили злочини невеликої або середньої тяжкості і не були встановлені в ході здійснення досудового розслідування, що не суперечить основним засадам кримінального судочинства і може позитивно відобразитися на функціонуванні органів досудового розслідування.

НАПРЯМ 9. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

ВИЗНАЧЕННЯ СТАТУСУ ЄРУСАЛИМУ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ РЕЗОЛЮЦІЙ ООН

Зубарева А. С.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри міжнародного права

*Львівського національного університету імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Закопотаність щодо прав людини цивільного населення на територіях, окупованих Ізраїлем під час війни 1967 року, Рада Безпеки ООН вперше висловила 14 червня 1967 року [5], щодо якої закликала до сумлінного дотримання гуманних принципів, що містяться в четвертій Женевській конвенції 1949 року.

У грудні 1968 року Генеральна Асамблея заснувала із з трьох членів Спеціальний комітет з розслідування, котрі зацікають права людини дій Ізраїлю по відношенні палестинського народу та інших арабів на окупованих територіях і просила його представляти по міру необхідності доповіді.

Однак, ізраїльський уряд з самого початку відмовився дозволити Спеціальному комітету відвідувати окуповані приміщення для проведення доручених йому розслідувань і заявив, що резолюція заснування Спеціального комітету, носить дискримінаційний характер.

План Організації Об'єднаних Націй щодо Єрусалиму був викладений у такій формулі: демілітаризований Єрусалим як окреме утворення, знаходиться під егідою Ради з Опіки Організації Об'єднаних Націй, який повинен розробити статус Єрусалима і призначити губернатора [4].

Ізраїль окупував західний сектор району Єрусалиму, а Йорданія окупувала східний сектор, включаючи обнесене фортечною стіною Старе місто.

Так де-факто був здійснений розділ Єрусалиму [3]. Арабські держави, які відмовилися визнати Ізраїль, не прийняли цього. Ізраїль також ігнорував таке рішення і вжив заходів для поширення своєї юрисдикції на ту частину Єрусалима, яку він окупував.